

Love som dem, vi have i saa rigt Maal. Men ak, Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være, og som Følge deraf er det nødvendigt, at vi lave et Sæt Lovregler for snart sagt alle mulige Livs- og Samfundsforhold. Et civiliseret Samfund, hvor Mennesker skulle leve saa tæt op ad hinanden, som de gøre i vort og i lignende Samfund, kan ikke undvære Love, kan ikke undvære Bestemmelser, sigtende til at forhindre Individerne i at misbruge deres Frihed. Det er klart, at den enkelte vil tilegne sig saa stor Frihed som muligt, men han kan ikke gøre det uden at træde andres berettigede Interesser for nær, og derfor er det, at der maa sættes bestemte Grænser for den enkeltes Udøvelse af Friheden. Tendensen gaar, som den højtærede Justitsminister sagde, i Retning af at drage flere og flere Omraader ind under Lovgivningens regulerende Bestemmelser. Man kan beklage, at der derved gøres Indgreb i den enkeltes Frihed, men der er ikke noget at gøre ved det, vi maa alle bøje os derfor, selv om det muligvis kan falde enkelte mere haardt end andre. Man er ogsaa klar over, at man maa finde sig i de Indskrænkninger, som Samfundet finder det nødvendigt at gøre i den enkeltes ellers alt for ubundne Frihed.

Det er ogsaa noget, som ikke mindst Landboerne, der vel nok ere den Samfundsklasse, der er mest interesseret i dette Lovforslag, erkende, at der maa være saadanne regulerende Bestemmelser, som sætte Grænser for den enkeltes Frihed. Vi kende det fra de Bestemmelser, vi have om Smørkontrol, Mælkerikontrol og Maskintilsyn, fra Byggelovene, Sundhedsbestemmelserne o. s. v., der jo sigte til at drage Grænsen for den enkeltes Raaden af Hensyn til det heles Vel. Og man vil lægge Mærke til, at alle disse Regler i stort Maal gaa ud paa at træffe Beskyttelsesforanstaltninger netop for myndige og voksne Personer. Det er ikke blot de umyndige og svage, vi beskytte gennem Love, men det er i mangfoldige Tilfælde myndige og voksne Personer. Vi se altsaa deraf, at der i Virkeligheden intet nyt er i det, at man vil søge at træffe Regler ogsaa for myndige, voksne Personer. Lad mig nævne et Eksempel som Arveretsreglerne. Man skulde jo synes, at der maatte tilkomme den enkelte Frihed til at disponere over sin Formue og sine Efterladenskaber fuldkomment, som han vilde, og der er naturligvis ogsaa der en ret stor Frihed. Men der er paa den anden Side store

Indskrænkninger, saa at man i visse Tilfælde ikke kan disponere saaledes, som man maaske gerne vilde. Der er Reglerne om Tyvangsarv, der sætte Grænser for den enkelte, myndige Persons Dispositionsret over noget af det, han maaske anser for det mest fundamentale i sin Tilværelse, nemlig sin Ejendom.

Den højtærede Justitsminister har nævnt en Række Eksempler paa saadanne Love, hvor man griber ind og sætter Grænser for den enkeltes Raadighed. Jeg skal ikke forfølge dette videre. Paa samme Maade mener jeg, det forholder sig, naar Talen er om en Lovgivning, der regulerer Forholdet mellem Husbonder og Tyender. Det foreliggende Lovforslags Opgave er at give Regler for alle de Tilfælde, hvor Parterne ikke ere enedes om at aftale andre Regler. Loven er nemlig saaledes affattet, at det staar frit for at træffe Aftale om andre Regler. Med Undtagelse af nogle faa Tilfælde, i alt 4 Tilfælde, kan enhver træffe Aftale med sin Medkontrahent om at indrette dette Forhold fuldstændig, som han ønsker det. Der er intet Tyende i Danmark, der behøver at arbejde under denne Lov, fraset disse 4 Bestemmelser, naar han ikke selv ønsker det. Enhver har det altsaa i sin egen Haand, om han vil arbejde under Loven eller ikke, og dette, mener jeg, er et stort Gode, som gør det meget lidt betænkeligt, ogsaa set fra deres Side, som mene, at vi ingen Tyendelov skulle have, at gaa med til dette Lovforslag. Lovforslagets Regler ere altsaa deklaratoriske, med Undtagelse af de Bestemmelser, der ere nævnte i de to første Stykker af § 2. Der staar udtrykkelig i § 2, at de øvrige Bestemmelser i Loven, som ikke ere af offentligretligt Indhold, komme kun til Anvendelse, saafremt Parterne ikke have vedtaget særlige derfra afvigende Vilkaar for Tjenesteforholdet. Dermed er der i Virkeligheden givet al den Frihed, som man bør ønske sig paa dette Omraade. Kun hvis Parterne ikke enes om andre Regler, træde alle Lovforslagets detaillerede Regler i Kraft.

De 4 Bestemmelser, som i alle Tilfælde skulle være ufravigelige, ere fremdragte af de foregaaende Talere, og jeg skal ikke opholde mig ved dem. Jeg finder dem ganske rimelige. Jeg finder, de gribe ind paa et Omraade, hvor Samfundet af Hensyn til Beskyttelsen for de svage, for den Part i Forholdet, som absolut vil være den svagest stillede, maa sige: De og de Regler ønske vi ikke, at den svage